

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2-25 K, za Ameriko 2-75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Tristopna petit-vrstica 26 vin. za enkrat, 12 vin. za dva-krat; večkrat po dogovoru.

Glasiilo jugoslovanske socialne demokracije.

15. šte. v.

V Ljubljani, v soboto dne 6. aprila 1907.

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 8/L.

Torej — narodnost.

Govorimo torej še enkrat o narodnosti. Mislil bi sicer človek, da bi se vsaj tekom desetih let lahko prepričalo ljudi o resnici, da bi se spričo dejstev lahko umaknili predsodki izpoznanju. Toda na Slovenskem živimo in našim narodovcem je zaman dopovedovati, da je rdeče rdeče, višnjevo pa višnjevo in da so v beli barvi obsežene vse. Ako je naš šoven enkrat bleknil: «Sivo je», tedaj ostane zanj sivo, pa če bi bil prav barvar že desetkrat prebarval stvar. In tako mora biti tudi socialna demokracija še dandanes «nevarna slovenski narodnosti», kajti to je trdil «Narod» že pred petnajstimi leti. Ves svet pa vé, da od tistih dob ni postal pametnejši. Pa tudi ne postanejši.

Edina tolažba je «Narodu», da vsaj v tej stvari ni osamljen. «Slovenec» in «Nova Doba» mu sekundirata kakor za stavo. Tako je sloga vseh «pravil» Slovencev vsaj v eni točki dosežena.

Toda žalostno je vendar, da se mora večno ponavljati staro pesem. Za višek slovenske politične zavednosti to ni najbolje izpričevalo. Tolažilno je le to, da se vendar od dne do dne krči četa tistih, ki hočejo biti nevedni za vsako ceno in da se mora «Narod» javno blamirati.

Kdor trdi danes še, da je socialna demokracija breznarodna ali protinardna, mora biti pripravljen na to, da se mu smeje večina. Kajti da je mednarodnost nemogoča brez narodnosti, to razume vendar tudi še marsikdo na Slovenskem. In socialna demokracija je tudi že dovolj jasno pove-

dala, kakšno je njeno stališče v narodnem vprašanju. Jasna so bila njena načela od začetka. Ali v prvih časih se je še lahko odpustilo prestrašenim nasprotnikom, če so napačno interpretirali njen program. Saj zmeša strah marsikomu pamet. Leta pa so potekla. Socialna demokracija je ponovno izjavila, kaj hoče. Na pariškem in na londonskem kongresu so njeni zastopniki iz vsega sveta slovesno povdarjali načelo, da odločuj vsak narod sam o svoji usodi. V Brnu je izdelala avstrijska socialna demokracija konkreten program, namenjen izključno narodnemu vprašanju. In če vprašamo nasprotnike, ali imajo kaj boljšega za rešitev narodnostnih homatij, morajo molčati, ker sploh ni boljšega.

Kaj pa se vendar more očitati socialni demokraciji narodnostno huđega.

V brnskem programu je ne le izrečeno načelo narodne avtonomije, ampak tam je tudi prvokrat definirano. Zasluga socialne demokracije je ta, da se danes lahko operira z jasno določenim pojmom, dočim je bila prej vsaka zahteva megljena. Kako se doseže narodno celokupnost, je povedal šele socialni demokratični brnski program, v katerem je popolnoma izkristalizirano najčistejše narodno načelo. Ako se izvrši ta program, tedaj so Slovenci združeni in neodvisni, svoje lastne zadeve lahko uredi po lastni volji, razvijajo se lahko brez ovire drugih narodov. Mar je to škodljivo slovenskemu narodu?

Kdor dandanes še tako gode, priznava le svojo nevednost ali pa hudobnost.

S frazo, da je socialna demokracija mednarodna, se ne spravi s sveta njene narodne pravičnosti. V gospodarskem boju je mednarodnost neizogibna; tega ne razumejo samo delavci, ampak tudi kapitalisti. Celo za rešitev narodnega vprašanja je potrebna mednarodnost, zlasti v mešani Avstriji.

kjer se more doseči modus vivendi samo po vzajemnem sporazumu. Gre se zato, da se pridobi za pravičen sporazum večino v vseh narodih, z drugimi besedami, da se čim bolj okrepeča socialna demokracija, pomeni narodno avtonomijo, torej narodno enakopravnost, narodno neodvisnost, narodni razvoj in napredek. Narodnost je najbolje zavarovana v mednarodni socialni demokraciji.

Naš shod v Mestnem domu.

Dalje.

IVAN CANKAR (viharno pozdravljen):

V tisti seji starega državnega zbora, ko se je odločila usoda volilne reforme, videl sem žalosten prizor, karikaturu političnega položaja na Slovenskem.

V zadnji klopi je sedel dr. Tavčar, gledal zlovoljen pred se ter se držal, kakor bi bil nekaj izgubil. Spodaj je pa plesal dr. Šušteršič sv. Vida ples, svetil se mu je obraz, kot bi bil s putrom polit. (Smeh.) Dr. Tavčar je vedel, da je mnogo izgubil vsled volilne reforme. Dr. Šušteršič je tudi vedel, zakaj je plesal sv. Vida ples, če bi pa vedel, kaj je z volilno reformo pridobil, ne bi bil plesal, ampak kurja polt bi ga bila oblivala. (Smeh.)

Črna sedajnost, morda za 10 let. Kdo je zakrivil, da smo Slovenci najrjernejši madež na avstrijskem zemljevidu? Liberalna stranka s svojo lenobo in breznačelnostjo. Ena parola «proti farjem», ves drug program je bil pozabljen. Samo proti «farjem» se je šlo!

Klerikalci so ta položaj dobro izrabili. Nobena stranka se tako dobro ne razume na vlihanje novega vina v stare mehove!

Momentano ima veliko moč. V vsaki fari so trije zaupniki: dva kaplana in fajmošter. Agitacijski lokali so «cerkve»; mislim, da bi jih nam ne dali na razpolago, če bi povprašali po njih. Imajo klerikalci v vsakem kraju drugo ime. (Odobrovanje.) Kmečka stranka! Kandidira dva graščaka na Slovenskem. V Ljubljani je krščansko socialna stranka prav tak prirepek klerikalni stranki, kakor je kršč.

PODLISTEK.

Dr. Ivan Žmavc: „Osnutki splošne teorije dela.“

(«Elemente einer allgemeinen Arbeitstheorie».)

1906 je izšla kot XXXXVIII. zvezek zbirke, katero izdaja profesor univerze v Bernu dr. Ludvik Stein pod naslovom: «Bernske študije za filozofijo in nje zgodovino» knjižica dr. Ivana Žmavca: «Osnutki splošne teorije dela», osnovni prinosi za novo filozofijo prava in gospodarstva, gesli knjižice «Nunquam retrorsum» (nikdar nazaj) in «v začetku je bilo dejanje». S temi gesli se predstavlja dr. Ivan Žmavc kot naprednega pisatelja in znanstvena naprednost v pravem pomenu besede veje iz vsake vrstice 75 strani obsegajoče knjižice. Uprav značilno je, da se priznava prvi slovenski socijalistični filozofični pisatelj na podlagi znanstvenik rezultatov socijalno-demokratičnega mišljenja — seveda moramo dostaviti kot znanstvenih ne imajoč pred seboj organizacije stranke. Imenujemo ga tudi prvega našega filozofičnega pisatelja, ker smo imeli dosedaj v knjigah, ki so se bavile s filozofičnimi snovmi le redaktorje, sestavljalce učenih prirodoslovnih knjig, ne pa samostojne mislilce. Zaradi tega vnovič povdarjamo, da je prav simptomatično,

da je prvi naš znanstvenik, ki se je pečal z gospodarskim in socijalnim problemom samostojnim filozofičnim potom prišel do rezultata, ki opravičujejo načela socijalno-demokratične stranke. Dr. Ivan Žmavc se imenuje sicer v predgovoru učenca Aristotelovega in svojega srednjeveškega sleditelja Tomaža Akvinskega, ali nižje doli priznava brez ovinov, da ga je pripeljal na pravo pot socijalist Anton Menga. Mi pa bi dostavili, da je pisana knjižica prav močno pod utisom nazorov imenovanega profesorja bernske univerze dr. Ludvika Steina.

Dr. Ivan Žmavc deli knjigo v 3 dele ter v prvem delu ustanavlja pojem človeškega dela in pravi: Pojem delo pomeni po navadnem jezikovnem izrazu toliko kakor vsako počenjanje za pridobitev živil ter izvaja nemško besedo «Arbeit» iz korenike ar, odkoder prihaja v slovensko beseda «orati». V razširjenem pomenu pa imenuje delo vsako človeško počenjanje z namenom koristiti, naj se že vrši z močmi človeškega telesa ali pa človeške volje z uporabo tudi prirodne sile kakor: vodne, električne i. t. d. Pravi, da je imenovati človeško delo iz prirodnega stališča energijo, t. j. vsako silo, ki premagava upor. Iz tega splošnega pojmovanja pa precizuje pisatelj končno pomen dela kot gospodarskega dela ono počenjanje človeka, ki ima svrhu zadostiti potrebam človeka. In na to razlaganje naslanja vse daljše svoje izva-

janje, trdeč, da je dobro vse, kar odgovarja tej svrhi in da tudi etika ni nič drugega kakor pravilo, po katerem se doseže to svrhu, ki tvori v svojem končnem cilju človeško srečo. Človek ne more drugače sebe in svojih moči razširjati nego takrat, kadar je njegova eksistenca zajamčena in višja človeška kultura je mogoča le na podlagi trdnega gospodarstva. Tako razlaga tudi gospodarsko vrednost iz tega stališča namreč, da je vrednost vse, kar znači napredek človeka po delu: gospodarska vrednost so one prirodne sile, izvedene po delu v svrhu koristi, «gospodarstvo je torej človeško delo s svrhu», «človeško delo pa je edini vzrok gospodarskih vrednosti». Iz tega izvaja nadalje, da v gospodarstvo ne spada samo proizvajanje blaga, marveč da spada v isto tudi razdeljevanje tega.

Lastnina mu je le posebna oblika izvršenega dela. Človeštvo doseže pravico do eksistence le z delom. Le vrednost dela je pogoj lastnini. Ker pa sedanje pravo teh načel ne pozna, priznava tudi lastnino in bogastva takim, ki ne delajo, in vsled tega je tudi današnje pravo vir revščine. V današnjem pravu slovi velika krivica, da je postal boj za eksistenco človeka namesto boj z izvenčloveško naravo boj s sočlovekom. Zaradi tega je današnja država država sile mesto država dela ter hodi mesto po poti izgoje človeka k delu po poti militarizma.

Konec prih.

Sodrugri in somišljeniki, spominjajte se volilnega sklada!

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu volilcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o domači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenim bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

➔ Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod! ➔

Akcijska tiskarna in trgovina s papirjem

Fr. Blaž

Ljubljana, Sv. Jakoba trg 6

se priporoča za vse v to stroko spadajoča dela, kakor vizitnice, vabila, račune, naznanila i. t. d.

Prezvamem tudi zunanja naročila. 4-4

Postrežba točna, hitra in najcenejša.

E. WILFAN

krojaški mojster

Ljubljana, Resljeva cesta 12

sprejema in izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela. — Obleke po meri izdeluje po naj-novejši modi. 10-5

Solidno delo! Cene nizke!

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo. Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 4 52-11

Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3-60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar J. A. Thierry v Pregradi p. Rogoški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Naročajte edino slovensko revijo Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1-50, za četrt leta 80 h. posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsejajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatejca ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošurice:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

„Rdeči Prapor“ izvodi po 10 v. se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Sešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27. — Kranj: Karol Florian, knjigarna. — Jesenice: Jakob Mesar št. 101. — Trst: Lavrenčič, Piazza Caserma. — Gorica: Krebelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. — Reka: Ricardo Camera, Corso 16.

Polniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in
vamestljivo potevati naj se obrnejo
Simonu Hmetetza
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Dšahovstrna Pojasnita dajo se brezplačno.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 4 26-19

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Sodrug, organizirajte se!

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.

V isti založbi je izšla tudi času primerna knjižica

Novi državnozbornski volilni red.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52-30

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

